

Siyaset, Devlet, Ekonomi, Çalışma İlişkileri, Hukuk,
Meslek Örgütleri, Taraftarlık, Olimpiyatlar, Örgütsel
Davranış, Yükseköğretim ve Kitle Sporuna Ekseninde

SPOR YÖNETİMİ

Editör

Doç. Dr. Mert Kerem ZELYURT

© Copyright 2020

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-7106-62-7

Kitap Adı

Siyaset, Devlet, Ekonomi, Çalışma İlişkileri, Hukuk, Meslek Örgütleri, Taraftarlık,
Olimpiyatlar, Örgütsel Davranış, Yükseköğretim ve Kitle Sporuna Ekseninde
SPOR YÖNETİMİ

Editör

Mert Kerem ZELYURT

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Göktuğ Ofset

Bisac Code

SPO000000

DOI

10.37609/akya.1046

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Spor, modern toplumun gündelik yaşamına yerleşmiş bir sosyal kurumdur. Gün geçmesin ki sporda yeni anlamlar ve konular türemesin. Toplumsal yaşamla bu düzeyde iç içe geçen bir olgunun aynı zamanda bir yönetim konusu olması doğal bir sonuçtur. Spor olayının gerçekleştiği yerde yönetim olgusu da devreye girmektedir. Spora bakınca, yönetimi görmemek mümkün değildir. Bu yönüyle spor bir toplumsal örgütlenme biçimidir. Profesyonel spor, yarışmacı spor ve serbest zamanda geniş kitlelerin spora katılma biçimleri bu toplumsal örgütlenmenin ana organlarıdır, Spor Yönetiminin başlıca faaliyet alanlarıdır. Toplumda böylesine bir insan faaliyetinin temel kurumlarla ilişkiye geçmesi zor olmamıştır. Tarihteki gelişmelere de bakıldığında sporun her daim devlet ve siyasetle yakın ilişkisi göze çarpmış, bu ilişki güncelliğini hiç yitirmemiştir. “Spora siyaset karıştırılmasın” vb. söylemler retorik ve temenni düzeyinde kalmış, toplumsal gerçeğe nüfuz etmemiştir. Toplumda sporun yapılış biçimleri, kitlesel ilginin hangi spor dalında yoğunlaştığı, spor yönetimi anlayışındaki çerçeve değişimleri, spor örgütleri, spora dair politikalar ve planlar vs. ilişkili olguların siyaset ve devlet düzeyinden bağımsız olması mümkün olmamıştır. Spor ve siyaset arasındaki bu ilişkiselliği, sporun siyasete bağımlılığını dünyadaki örnek olaylara bakarak görmek mümkündür, Türkiye örneğindeyse bu olgu daha ileri seviyede billurlaşmıştır. Günümüzde sporun metalaşp ticari değer kazanması, piyasa değeri ve ilişkileriyle değerlendirilmesi ve yeni bir istihdam alanı olarak öne çıkması sporun ekonomiyle olan ilişkisini de gündemden düşürmemektedir. Tüketim toplumunda kitleselleşmesi ve değişim değeriyle kayda değer bir piyasa ürünüdür spor. Sporun bir mikro dünya, toplumun aynası, toplumsal sorunların ve çelişkilerin yansıdığı bir sosyal alan olarak değerlendirilmesi; devlet, siyaset, ekonomi, hukuk, eğitim, sağlık, serbest zamanla ilişkili biçimde kurumsallaşması nedeniyledir. Sporun bu toplumsal kurumlarla organik bağlantıları, spor bilimlerinde sosyal araştırmaların interdisipliner bir çalışma alanı özelliği göstermesinin de temelidir.

Kitapta Türkiye’de sporun ve yönetiminin sosyal düşünürü olan Kurthan Fişek’in tezlerinin üstünde durulması belli bir tutumu da yansıtmaktadır. Bu yazılarda Fişek, sporla ilgili temel tezlerinin bir kısmıyla ve spor yönetimi olgusunu ele alış biçimiyle(yöntem/kuram) değerlendirilmiştir. Marksist (tarihsel materyalist) anlayışı benimseyen Kurthan Fişek’in spor olgusunu toplumsal yapı, üretim ilişkileri, sınıf ve siyaset ekseninde incelemesi ve spor/sosyal bilim çalışmalarının-

da hakim yöntem/kuram eğilimlerinin dışına çıkması; Fişek'in spora yönelik bilimsel tutum ve yaklaşımını siyaset, devlet, üretim ilişkileri, iktisat, batılılaşma, modernleşme gibi Türkiye'nin günümüze uzanan tarihsel sorunlarını spor incelemelerinde denklemin dışında bırakan yönetim eksenli moda popüler eğilimlerden ayırmıştır. Fişek'in özgünlüğü anketlere ve belli aktarma konulara sıkışan spor araştırmalarının dışında, spordaki sorunlar önünde belli bir kuramsal tavrı yansıtmıştır. Fişek'le ilgili ilk yazı toplumsal yapıda sınıf ilişkileri, iktisadi hareketlilikler ve spor arasındaki ilişkileri; ikincisiyse Fişek'in dünyada olduğu gibi bilhassa Türkiye örneğinde titizlikle altını çizdiği spor ve siyaset ilişkisini incelemektedir. Ancak spor olgusunun siyasetle ilişkisinde ekonomik dinamikler, spor örgütlenmelerinin ekonomiyle ilişkisindeyse siyaset/devlet devreye girmektedir. Siyaset ve ekonomik yapıdaki gelişmeler spor olgusunu birlikte etkilemektedir. Fişek'in tekrarlar vurguladığı Türkiye'de spordaki gelişmelerin siyasal, toplumsal ve ekonomik gelişmelere bağımlılığı iddiası, yazarın ilgili metinlerinde altını çizdiği örnekler üzerinden analiz edilmiştir. Kitabın editörü tarafından kaleme alınan bu yazılar, Kurthan Fişek'in sorunsallaştırdığı konuların Türkiye'nin spor yaşamında henüz çözülmediği; sporun verili düzeninde toplumsal yapı, devlet, siyaset ve ekonomiyle ilgili tarihten intikal eden yapısal sorunların ve baskın öğelerin sporda sosyal alan çalışma temaları içinde müzelik hale gelmediği konusunda bir farkındalık oluşturmak amacıyla yazıldı. Fişek'in perspektifi ve tezleri üzerine eğilerek, sporda ve spor yönetiminde toplumsal sorunların incelenmesinde pozitivist, anket ve ölçek temelli yaygın metodolojik eğilimler ya da son dönemlerde ivme kazanan anlamacı, fenomenolojik, tikelci ve genellikle özneyi merkeze koyan nitel yaklaşımlara dayalı popüler eğilimlerin dışında özgün bir çerçevenin varlığı hatırlatılmak istendi.

Kitapta futbol temalı bölümlerle ilgili bazı hususların altını çizmek gerekir. Futbola dair metinlerin geniş yer tutması sadece bu kitabın editörünün öznel tercihi değildir. Futbolun dünyada ve bu coğrafyada her dönemde en çok ilgi gören, hep gündemde olan kitleleşmiş bir spor dalı olması ona yönelik bilimsel ilgiyi canlı tutmayı mecbur kılmaktadır. Futbol, toplumsallaşma boyutlarıyla tüm spor dallarına galip gelmiştir. Her yaşta insanın ilgisini cezbeden, sürekli üstüne konuşulan ve ortaklık kurulan bir toplumsal faaliyettir. Entelektüel incelemelerden futbolu dışlama niyetleri, aynı zamanda futbol ekseninde kurumsallaşmış sosyal davranışların ve toplumun reddiyesidir. Türkiye özelinde futbol ve toplum ilişkisine dair görünüm; kulüpler, oyuncular, antrenörler ve futbolla ilişkisini özdeşleşme ve taraftarlık pratikleriyle sürdüren geniş kitleler, futbolun sosyal anlamları vs. futbol ekseninde şekillenen toplumsal olaylar hep canlı ve güncel kalmaktadır. Kitapta futbol temalı metinlere bu hassasiyetle yer verilmiştir.

Ataçocuğu ve Zelyurt'un kaleme aldığı üçüncü bölümde kulüpler ve futbolcular arasındaki transfer ilişkileri, ücret yönetimi ekseninde ele alınmaktadır. Futbol sektöründe ücretin yapısı, ücreti etkileyen yönetsel ve ekonomik olgular Türk futboluna özgü kurumsal ilişkiler çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Orhan'ın çalışmasında kulüp yönetimlerinin sporcularla ilgili yasal sorumlulukları incelenmektedir. Spor kulüplerinin sporcuyla koruma (gözetme) yükümlülüğünün uygulanması ve buna yönelik sonuçlar hukuksal zeminde değerlendirilmektedir. Sporcuların mobbing ve cinsel taciz, iş sağlığı ve güvenliği, salgın hastalıklar vs. konularda mağduriyet yaşamaları durumunda kulüplerin özel ve kamu hukukundan doğan yaptırımlara maruz kalabileceği çalışmada irdelenen konular arasındadır.

Ataçocuğu'nun yazısı, futbolun biçimlenmesinde derneklerin rolü üzerinedir. Bu bölümde antrenör ve futbolcu derneklerinin kurumsal işlevleri ve faaliyet alanları irdelenmektedir. Futboldaki ana meslek örgütlerinin faaliyet sahasındaki rolü ve sorunları mercek altına alınmıştır.

Doğrucan ve Öçalan'ın kaleme aldığı bölüm futbol taraftarlığı ve yönetim ilişkisini irdelemektedir. Bu yazı futbolun olmazsa olmaz sosyal aktörü, toplumdaki kitlesel karşılığı olan Taraftarların yönetime katılması üzerine kurgulanmıştır. Dünya futbolunda kulüp yönetimleri ve taraftarlar arasındaki ilişkilerin yanı sıra, bir taraftar yönetim modeli olarak Sakaryaspor örneği de çalışmada bilgi verilen konulardır.

Önder'in yazısı genel olarak olimpiyatların ekonomik etkileriyle ilgilidir. Çalışmada Olimpiyat organizasyonlarının düzenlendiği bölgede tesis, altyapı, istihdam, turizm ve tanıtım açısından yapacağı ekonomik katkılar vurgulanmaktadır.

Öner'in çalışmasında pozitif psikoloji, pozitif örgütsel davranış, pozitif yönetim gibi kavramlar irdelenmekte; pozitif örgütsel davranış içeriklerinin spor yönetimi olgusuna yansımaları ve bu bağlamdaki sonuçların altı çizilmektedir.

Öntürk, sporun yükseköğretimdeki serüvenini ve kurumsallaşmasını ele almıştır. Bu bölümde spor ve üniversite bağlantısındaki kurumsal gelişmeler, üniversitelerdeki spor örgütlenmeleri hakkında bilgi verilmektedir.

Son bölümde Zelyurt'un incelediği konuya, her dönemde tartışma konusu yapılan, modern Türkiye'de devlet/siyaset düzeyinde ele alınmış kitle sporu meselesidir. Erken Cumhuriyet dönemlerinden bugüne Türkiye'de spor yapan insan sayısı, seyre dayalı spor kültürü ve hareketsiz yaşam, toplumdaki genel sportif eğilimlerin aktif fiziksel hareketlilik ve çok sporluluk ekseninde gelişmemesi gibi sorunlar tartışıla gelen konulardır. Devlet, her dönemde kurumsal çerçevede ve

en üst düzeydeki yasal metinlerde, toplumu oluşturan bireylerin beden ve ruh sağlığının geliştirilmesinde kitlelere yönelik spor faaliyetlerinin işlevsel yönlerini vurgulayarak sporun her yaştan insan gruplarına yaygınlaştırılmasını ve bir kamu hizmeti olarak spora erişimin kolaylaştırılmasını temel hedef olarak benimsemiştir. Bu çalışmada kitle sporunun kavramsal içeriği, Türkiye’de spor dallarına dair güncel eğilimler ve toplumsal temeller, kitle sporunun yasal/kurumsal çerçevesi ve sorunları hakkında bilgi verilmektedir.

Mert Kerem ZELYURT

2020 Haziran/Küçükçekmece

İÇİNDEKİLER

Önsöz iii

1. BÖLÜM

Mert Kerem ZELYURT

Spor Yönetimi Olgusunu Toplumsal Yapı, Sınıf ve Siyaset Ekseninde Sorunsallaştırmış Bir Sosyal Bilimci: Prof.Dr.Kurthan Fişek	1
Giriş.....	1
Kısaca Hayatı.....	2
Toplumsal yapı, Sınıf ve Spor ilişkisi.....	7
Sonuç yerine: Sporda sosyal olguları Marksist yöntemden hareketle tümel ve makro düzeyde analiz eden bir sosyal teorisyenin yöntemini ve tezlerini hassasiyetle düşünmek.....	12
Yararlanılan Kaynaklar	15

2. BÖLÜM

Mert Kerem ZELYURT

Kurthan Fişek Düşüncesinde Spor Yönetimi ve Siyaset İlişkisi: Siyasal Gelişmelere ve Süreçlere Duyarlı Bir Alan Olarak Spor	17
Yararlanılan Kaynaklar	30

3. BÖLÜM

Muazzez ŞAŞMAZ ATAÇOCUĞU

Mert Kerem ZELYURT

Futbolda Transfer ve Ücret Yönetimi.....	33
Çalışan ve Yönetici Olarak Kulüp-Futbolcu İlişkileri.....	34
Futbol Sektöründe Ücretin Yapısı	35
Kulüp ve Futbolcu Arasında Ücretlilik İlişkisi ve Ücreti Etkileyen Faktörler	36
Kulüp ve Futbolcu İlişkisinde Ücretlerin Ödenme Biçimleri.....	43
Koronavirüs Pandemisi (Covid-19) Sürecinde Ücretlilik İlişkileri	44
Yararlanılan Kaynaklar	49

4. BÖLÜM

Ümit ORHAN

Spor Kulübünün Sporcuyu Koruma (Gözetme) Yükümlülüğü	51
Genel Olarak İşverenin İşçiyi Koruma (Gözetme)Yükümlülüğü	51
Sporcunun Kişiliğinin Korunması	53
Psikolojik tacize karşı koruma	53
Cinsel tacize karşı koruma	56
Sporcuya Yönelik İş Sağlığı ve Güvenliği Önlemleri Alma	58
Sporcunun Kişisel Verilerinin Korunması	63
Sporcunun İşyerine Getirdiği Eşyasını Koruma	65
Spor Kulüplerinin Sporcuyu Koruma – Gözetme Yükümlülüklerine Aykırı Davranması Halinde Yaptırımlar	65
Sonuç ve Öneriler	67
Yararlanılan Kaynaklar	68

5. BÖLÜM

Muazzez ŞAŞMAZ ATAÇOCUĞU

Futbolun Biçimlenmesinde Derneklerin Rolü: TÜFAD ve TPFĐ Örneği	71
Türkiye Futbol Antrenörleri Derneđi (TÜFAD)	71
Türkiye Futbol Antrenörleri Derneđi (TÜFAD) Amaç, Faaliyet Alanı, Çalışma Konu ve Biçimleri.....	72
Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) ve Türkiye Futbol Antrenörleri Derneđi (TÜFAD) işbirliği: Teknik Direktör-Antrenör kursları.....	73
Türkiye Futbol Antrenörleri Derneđi (TÜFAD) Şubeleri ve Faaliyetleri.....	75
Futbol Antrenörlerinin Çalışma Sorunları ve TÜFAD	78
Türkiye Profesyonel Futbolcular Derneđi (TPFD)	79
Türkiye Profesyonel Futbolcular Derneđi Faaliyetleri.....	81
Futbolcuların Çalışma Sorunları ve TPFĐ	83
Sonuç Yerine.....	84
Yararlanılan Kaynaklar	86

6. BÖLÜM

Metin DOĞRUCAN

Oğuzhan ÖÇALAN

Taraftar Yönetim Modeli: Futbol Tarihindeki Siyasi ve Ekonomik Gelişmelerle Birlikte Taraftar Yönetim Modelinin Teorisi ve Saha Pratiđi	87
Taraftar Sahipliđi Yönetim Modeline Örnekler	93
Northampton Town	93

AFC Wimbledon	93
FC United of Manchester	94
SV Austria Salzburg	95
Wrexham A.F.C.....	95
PAC Omonoia 1948	95
Türkiye’de Futbolun ve Taraftarlığın Gelişimi	95
Türkiye’de Taraftar Yönetim Modeli Saha Çalışması: Sakaryaspor.....	99
Sonuç.....	104
Yararlanılan Kaynaklar	107

7. BÖLÜM

Deniz ÖNDER

Olimpiyat Oyunları’nın Düzenlendiği Bölgelere Etkileri ve İstanbul’un 2020 Oyunları Adaylığının Değerlendirilmesi.....	109
Olimpiyat Oyunları	109
Olimpiyat Oyunları’nın Düzenlendiği Bölgelere Sağladığı Katkılar	110
Ekonomik etki süreci bağlamında olimpiyat oyunları	111
İstihdam ve işsizlik	113
Tesis ve altyapı yatırımları	114
Tanıtım ve turizm faaliyetleri.....	116
Sonuç Yerine.....	117
Yararlanılan Kaynaklar	120

8. BÖLÜM

Çiğdem ÖNER

Pozitif Psikoloji İçeriklerini Spor Yönetimi Olgusu İçinde Okumak: Kuramsallıktan Uygulamaya Doğru.....	123
Pozitif Psikoloji Temelli Yaklaşımlar.....	125
Pozitif Psikoloji	125
Pozitif Psikoloji ve Örgütsel Süreçler	127
Pozitif Örgüt Okulu.....	128
Pozitif Örgütsel Davranış	129
Pozitif Örgütsel Psikoloji.....	130
Sporda Pozitif Yönetim ve Örgütsel Davranış	131
Sonuç Yerine Öneriler	137
Yararlanılan Kaynaklar	137

9. BÖLÜM*Yavuz ÖNTÜRK*

Üniversitelerde Spor Organizasyonları	139
Spor Olgusuna Genel Bir Bakış	139
Spor Yükseköğreniminin Gelişimi ve Spor Bilimleri.....	145
Spor Organizasyonları	150
Üniversitelerde Spor Örgütleri	153
Üniversite Sporları Federasyonu	154
Sağlık-Kültür ve Spor Daire Başkanlığı	162
Üniversitelerin Spor Kulüpleri.....	163
Kaynaklar.....	165
İnternet Erişim Kaynakları.....	168

10. BÖLÜM*Mert Kerem ZELYURT*

Kitle Spor ve Kurumsal Sorunları	169
Türkiye’de Sportif Eğilimler ve Kurumsal Temelleri	173
Sporun Yasal Çerçevesi, Kurumlar ve Politikalar.....	180
Sonuç Yerine: Spor Politikalarında Kitle Sporuna Öncelik Vermek ve Sporda Kurumsal Gelişmeleri Kitle Sporuna Odaklamak	185
Yararlanılan Kaynaklar	188

rulacağı umutları beslenmektedir. Her yaştan insana yaygınlaştırılması amaçlanan kitle sporu yoluyla toplumsal barış, toplumsal cinsiyet eşitliği, yaşam becerisi ve eğitim, sosyal dahil olma, her türlü kamusal alanda ve çevrede oyun ve sportif katılım fırsatları, spor alanlarıyla donanmış aktif şehirler, sürdürülebilir kalkınma ve sporda yenilikçi yaklaşımlar, modern ve geleneksel sporlar yoluyla kültürel mirası ve çeşitliliği korumak, sporda iyi yönetim ve pozitif liderlik anlayışları, sporda gönüllülük ve topluluk çabalarını teşvik etmek, sağlıklı yaşam tarzı için spor yoluyla bedensel hareketliliği teşvik etmek; devlet kurumlarının dikkatini ve yatırım ağırlığını sadece elit sporuna değil, her yaştan herkes için spora (Grassroots sports) yansıtmasını teşvik etmek, “herkes için spor” un ekonomik katkılarına yönelik ilgili sektörlerde farkındalık yaratmak gibi geleceğe yönelik misyonlar ve anlayışların geliştirilmesi hedeflenmektedir.⁵²² Türk toplumunun enerjisiyle, insan potansiyeliyle, tarihiyle, coğrafyasıyla, kurumlarıyla sporla ilgili evrensel misyon ve hedeflerde her zaman söyleyecek sözünün olduğunu unutmamak gerekir.

Yararlanılan Kaynaklar

- ALLENDER, Steven., COWBURN, Gill., FOSTER, Charles E.; Understanding Participation In Sport And Physical Activity Among Children And Adults: A Review Of Qualitative Studies, HEALTH EDUCATION RESEARCH, Vol.21 no.6 2006, Pages 826–835
- Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı(1990-1994), http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/Altinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1990-1994.pdf
- Antrenör Sayıları 2007-2018, <https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/175/105/Istatistikler>
- Belediye Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>
- Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı(1985-1989), <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Be%C5%9Finci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1985-1989.pdf>
- Bisiklet kullanımı, AB'ye 513 Milyar Euro Kazandırdı, <https://www.birgun.net/haber/bisiklet-kullanimi-ab-ye-513-milyar-euro-kazandirdi-185131>, 18.10.2017
- BOURDIEU, Pierre; Ayrım:Beğeni Yargısının Toplumsal Eleştirisi, Çev:Derya Fırat-Günce Berkurt, 1.Baskı, Heretik Yayıncılık, Ankara, 2015.
- Büyükşehir Belediyesi Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf>,
- Dokuzuncu Kalkınma Planı(2007-2013), <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Dokuzuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2007-2013%E2%80%8B.pdf>
- ERKAL, Mustafa, GÜVEN, Özbay, AYAN,Dursun; *Sosyolojik Açından Spor*. Genişletilmiş 3.Basım, Der Yayınları, İstanbul, 1998
- FİŞEK, Kurthan, 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi, Gerçek Yayınevi, Birinci Baskı, İstanbul, 1985.
- FİŞEK, Kurthan; *Sporun Anatomisi*, YGS Yayınları, İstanbul, 2003.

⁵²² TAFISA MISSION 2030, For A Better World Through Sport For All, Seoul, http://tafisa.org/sites/default/files/pdf/2018/TAFISA_Mission2030.pdf, 2017, s.5-16

- FİŞEK, Kurthan., Türkiye’de Spor Yönetimi:Tarih, Yapı ve Sorunlar, Das Yönetim:Devlet, İktidar ve Bürokrasinin Marksist Analizi(İç), Der:Levent Demirelli-Recep Aydın, Nota Bene Yayınları, 1.Baskı, Ankara, 2016.
- Gençlik Ve Spor Hizmetleri Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3289.pdf>
- GÖKDEMİR, Nurcan, Sayıştay Futbol Rantına ‘Dur’ Dedi, <https://www.birgun.net/haber/sayistay-futbol-rantina-dur-dedi-267337>, 04.09.2019
- HİÇYILMAZ, Ergun; Türk Sporunun Yapısal Analizi, Yayımcı Yok, Yayın Tarihi Belirtilmemiş.
- HİÇYILMAZ, Ergun; Niçin Kitlesiz Spor Değil?, 1.Baskı, Süreç Yayıncılık, İstanbul, 1984
- HİÇYILMAZ, Ergun; Türkiye’de Spor, Yeni Yüzyıl Kitaplığı, Yayın Tarihi Belirtilmemiş.
- HUIZİNGA, Johan; Homo Ludens:Oyunun Toplumsal İşlevi Üzerine, Çev:Mehmet Ali Kılıçbay, 2.Basım, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2006.
- GRATTON, Chris., ROWE, Nick., VEAL, A.J.; International Comparisons of Sports participation in European Countries: an Update of the COMPASS Project, European Journal for Sport and Society 2011, 8 (1/2), 99-116
- MENGUE, Philippe; Yürümek, Koşmak, Yüzmek:Kaçak Beden, Çev:Orçun Türkay, 1.Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2018
- Onuncu Kalkınma Planı(2014-2018), <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Onuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2014-2018.pdf>
- On Birinci Kalkınma Planı,<http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf>
- SCHEERDER, Jeroen., Vd.; Understanding The Game: Sport Participation in Europe, SPM 10, Play The Game Conference, Cologne, 2011
- Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı(2001-2005), http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/2001_Y%C4%B1l%C4%B1_Program%C4%B1.pdf
- Sporcu Sayıları 2018, <https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/175/105/Istatistikler>
- Sports In Germany PPT, The German Olympic Sports Confederation(DOSB), Yayımcı Yok, Yayın Tarihi Belirtilmemiş.
- Toplum Olarak Spor Yapmayı Sevmiyoruz, <https://www.aa.com.tr/tr/spor/toplum-olarak-spor-yapmayi-sevmiyoruz/985051>, 29.11.2017.
- Türkiye’de 400 Bin Lisanslı Futbolcu Var, <https://www.aa.com.tr/tr/spor/turkiyede-400-bin-lisansli-futbolcu-var/1132755>, 01.05.2018
- Türkiye Komünist Partisi Programı, <http://www.tkp.org.tr/tr/temel-metinler/program>
- TAFISA MISSION 2030, For A Better World Through Sport For All, http://tafisa.org/sites/default/files/pdf/2018/TAFISA_Mission2030.pdf, Seoul, 2017
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2011.pdf
- Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, https://www.gsb.gov.tr/public/edit/files/Mevzuat/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf, 2013
- Spor Yapmaya Vakit Ayıramıyoruz, <https://www.hurriyet.com.tr/sporarena/spor-yapmaya-vakit-ayiramiyoruz-40435042>, 22.04.2017
- Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı(1996-2000), <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Yedinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1996-2000%E2%80%8B.pdf>
- 2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı, http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/11/2020_Yili_Cumhurbaskanligi_Yillik_Programi.pdf